

॥ ॐ श्री परमात्मने नमः ॥

શ્રી રણછોડરાયનો પરમ ભક્ત

બોડાણો.

નાટકનાં ગાયનો તથા ટુંક સાર.

શ્રી સરસ્વતિ નાટક સમાજ માટે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

વાડીલાલ હરગોવનદાસ શાહ.

માલેક—શ્રી સરસ્વતિ નાટક સમાજ.

અમદાવાદ.

-:o:-

અમદાવાદ, પાનકોરના નાકે આવેલા
ધી મનહર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
મોતીલાલ ગણપતરામે છાપ્યા.

-:-:o:-:

કીંમત ૦—૨—૦ બે આના.

॥ ॐ श्री ॥

શ્રી રણછોડરાયનો પરમભક્ત.

બોડાણો.

નાટકનાં ગાયનો તથા સંક્ષિપ્ત સાર.

શ્રી સરસ્વતિ નાટક સમાજ માટે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

વાડીલાલ હરગોવનદાસ શાહ.

માલેક—શ્રી સરસ્વતિ નાટક સમાજ.

હાલ મુ. અમદાવાદ આનંદભુવન થીએટર.

આવૃત્તિ ૩ જી　　　　પ્રત ૨૦૦૦

સંવત ૧૯૭૨　　　　સને ૧૯૧૬

અમદાવાદ.

પાનકોરના નાકે "મનહર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં

મોતીલાલ ગણપતરામે છાપી.

કિંમત બે આના.

॥ ॐ श्री ॥

શ્રી રણછોડરાયના પરમભક્ત.

બોડાણા નાટકનો ટુંકસાર.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧ લો–સ્થળ–ડાકોર. બોડાણાજીનું ઘર, શ્રી રણછોડરાયના પરમભક્ત બોડાણાજી હરીકિર્તન કરતા આવે છે. બાદ ભીક્ષા અર્થે એક દરિદ્ર સાધુનું આવવું બોડાણાજી તે સાધુને ભીક્ષા આપે છે. તેટલામાં અચાનક ગંગાબાઇનું આવવું. ભીક્ષા આપી તે બદલ પોતાના ધણી બોડાણા સાથે તકરાર. બોડાણો મૂર્તિપુજાનો પ્રભાવ તેની સ્ત્રીને કહી સંભળાવે છે. પણ તે વાતને ગંગા તીરસ્કારે છે. મૂર્તિમાં ઇશ્વરત્વ રહેલું છે. તે વાત ખોટી માની ગંગાબાઇ મૂર્તિને ફેંકી દેવા જાય છે. મૂર્તિમાંથી શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ થાય છે. ગભરાઇ

દરીદ્રીને મારવા જાય છે. દરીદ્રીના મોઢામાંથી અગ્નીની જ્વાળા નીકળે છે. આશ્ચર્ય.

ટેબ્લો.

પ્રવેશ રજો–રસ્તો. બ્રહ્મચારી પાખંડ રચવાના વિચારમાં આવે છે. તેટલામાં લીલાધરની એક સ્ત્રી સુરજ પોતાની જુવાનીના મદમાં બ્રહ્મચારીપર મોહિત થાય છે. લીલાધર અને તેની બીજી સ્ત્રી માણી ઓચીંતા આવે છે. સુરજ અને માણી વચ્ચે તકરાર, સુરજ પોતાને જ્ઞાન મેળવવાની ઇચ્છા લીલાધરને બતાવી, બ્રહ્મચારીને પોતાને ઘેર લઈ જવા લીલાધરને સમજાવે છે. લીલાધર બ્રહ્મચારીને પોતાને ઘેર લઇ જાય છે.

પ્રવેશ ૩જો–ઉદયરાજની કચેરી. પુત્ર ન હોવાથી રાજાને થતો સંતાપ. પ્રધાન સાંત્વન કરે છે. એટલામાં ખોડાણાજી પ્રવેશ કરે છે. ખોડાણાને માન મળેલું જોઇ સરદારસિંહ ઇર્ષા કરે છે. ખોડાણાજી શ્રદ્ધાનો મહિમા કહી સંભળાવે છે. રાજા પોતાને પુત્ર થાય તે માટે પ્રતિજ્ઞા લે છે. સરદારસીંહએ રાખેલી શ્રદ્ધાનું ફળ ન થાય તો શી સજા કરવી તે પુછે છે પોતે હારે તો પોતાનું શીર આપવા કબુલ કરે છે. ખોડાણાજી શ્રદ્ધા અફળ થાય તો પોતાનું શીર આપવા બંધાય છે. સર્વે ખોડાણાને ધન્યવાદ આપે છે.

પ્રવેશ ૪થો–વૈકુંઠધામ. રાધાનો સખીઓ સાથે આનંદ બાદ શ્રી કૃષ્ણ પધારી રાધા સાથે પ્રેમવિનોદ કરે છે. કૃષ્ણને ભક્ત ઓડાણાનું સ્મરણ થાય છે. રાધા ઓડાણાની હકીકત જાણી લે છે. કૃષ્ણ ભક્તની વારે જવા તૈયાર થાય છે. સાથે જવાની રાધા હઠ.

પ્રવેશ ૫મો–ઉદયરાજનો મહેલ. શ્રદ્ધા રાખવાથી રાણીને ગર્ભ રહ્યો તે બદલ આણંદ. રાજા અને સરદારસિંહ વચ્ચે મતભેદ. રાજાનું જવું. રાણીને પુત્ર થાય તો ગુમ કરવાનો સરદારનો નિશ્ચય. દાયાણીરૂપે કૃષ્ણનું આવવું. પ્રભુને દાયાણી સમજી પોતાનું કામ પાર કરવા સરદારની આજીજી. છેવટે પાંચ ગામની બક્ષીસથી કામ પાર પાડવા સરદાર પાસેથી લખાવી લે છે. બાદ બંનેનું જવું.

પ્રવેશ ૬ઠો–લીલાધરનું ઘર. મણીની ભક્તિ, તેની ઘાની સ્થીતીમાં પાછળથી બ્રહ્મચારીનું આલીંગન. મણીનો બ્રહ્મચારીપર તીરસ્કાર. બ્રહ્મચારી પોતાની ઇચ્છા પુરી કરવા બદલ સુરજની વીરૂધ્ધ લીલાધરને સમજાવે છે. લીલાધર બરૂ માની સુરજની પરીક્ષા કરી ઘરમાંથી કાઢી મુકે છે.

પ્રવેશ ૭મો–કૃષ્ણ દાયાણી રૂપે. ઉદયરાજ જોડે ગર્ભ નિષ્ફળ ગયા સંબંધી વાતચીત કરે છે. વાત સાંભળી સરદાર દાયાણીપર ખુશ થાય છે. સરદારસીંહ ઓડાણાને શીક્ષા

કરવા માટે પકડી લાવવા રાજાની આજ્ઞા માગે છે. લાચારીથી રાજા હા પાડે છે. સરદારનો આનંદ.

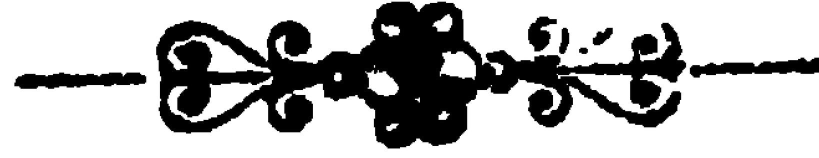
પ્રવેશ ૮મો–ઓડાણાનું ઘર. ગંગાની ભક્તિ. ઓડાણાને પકડવા તિરસ્કાર કરતાં સરદારનું આવવું. ગંગાનું ગભરાવવું. ગંગાપર કુદ્રષ્ટિ. ઓડાણાનું આવવું. સરદારસીંહ તેને કેદ કરી લઇ જાય છે.

પ્રવેશ ૯મો–વધ સ્થાન. વિચારગ્રત ઉદયરાજ. ઓડાણો અને ગંગા સહિત સરદાર આવે છે. રાજા ઇન્સાફનું કામ દીવાનને સોંપે છે. ઓડાણાજીની હાર થઇ છે સરદારસીંહની જીત થઇ છે. દીવાને કહ્યું. પોતાની સરત પ્રમાણે ઓડાણો વર્તવા તૈયાર થયો. સરદારસીંહે ઓડાણાનું માથુ કાપવા સીપાઇઓને ઓર્ડર કર્યો. કૃષ્ણનું પ્રગટ થવું બ્રાહ્મણ વેશે સરદાર અને કૃષ્ણ વચ્ચે તકરાર. રાધા પુત્રને લઇને આવે છે. અને શ્રી કૃષ્ણનું મુળ સ્વરૂપ પ્રગટ થાય છે.

ટેબ્લો.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧લો–ગામનું પાદર. ગોપલોકોનો વાર્તાલાપ. બોડાણાનું આવવું. શ્રી દ્વારિકાનાથને કાલાવાલા કરી પોતાના ગામમાં લાવવા દ્રઢ વિચાર. રાજાને પુત્ર થએલા હોવાથી માનતા મૂકવા સંઘ સહિત દ્વારિકા જતાં રસ્તામાં બોડાણાનો મેળાપ. બોડાણાનો યુવરાજને આશીર્વાદ. રાજા બોડાણાને રત્ન જવાહીર સહિત થાળ ભેટ આપે છે. ધન, ભક્તિમાં ઉપાધિરૂપ હોવાથી તેનો ઉપકાર સહિત અસ્વીકાર. તે થાળ રાજાની આજીજીથી બોડાણો એક બ્રાહ્મણને દક્ષિણા તરીકે અપાવે છે. પોતાની સાથે વાહણમાં બેસાડી દ્વારિકા લઇ જવા રાજા વિનંતિ કરે છે. બોડાણો પગે ચાલીને જવા ખુશી બતાવે છે. એક ગોવાળની ભક્તને પ્રભુ દર્શન માટે આજીજી. બોડાણાનો ભક્તિથી પ્રભુ મળે છે એમ સમજુતી આપે છે. ગોપને ખુશી.

પ્રવેશ ૨જો–દ્વારિકાનું મંદિર. બોડાણાનું આવવું. ૭૦ વર્ષથી વ્રત લઇ પ્રભુ ભક્તિ કરતા જોઇ ગુગળીઓ શંકાશીલ. બ્રાહ્મણોની બોડાણા પાસે વ્રત ઉજવી બ્રહ્મભોજન કરાવવા વિષે માંગણી. રાજા તરફથી કાલે બ્રહ્મભોજન

થશે એવું બોડાણાને મોઢે સાંભળી બ્રાહ્મણોની ખુશી બોડાણાની ભક્તિથી પ્રસન્ન થઈ સાક્ષાત પ્રભુ દર્શન. ઇચ્છાનુસાર માંગી લેવા પ્રભુનું બોડાણાને કહેવું. પોતાની વૃદ્ધાવસ્થા થવાથી સેવા નિમિત્તે દ્વારિકા સુધી નહિ આવી શકાય માટે પ્રભુને ડાકોર પધારવાની માંગણી. પ્રભુજી બીજી વખત બોડાણો આવે ત્યારે ગુંદલું લેતા આવે અને તેમની સાથે ડાકોર જવાની કબુલાત. આનંદ સાથે બોડાણાનું જવું.

પ્રવેશ ૩જો—લીલાધરનું ઘર. લીલાધર સુરજને ધિક્કારતો પ્રવેશે છે. મણી સાથે સુરજના ચરિત્ર સંબંધી વાતચીત. મણીની ભક્તિ જોઇ લીલાધરનું શંકાશીલ થવું. તેને માનસિક પુજા કરવાનું કહે છે. બ્રહ્મચારીની વર્તણુક માટે મણી સાથે વાતચીત. અંતે બ્રહ્મચારી લુચ્ચો છે એવા ઠરાવપર આવવું. જો પોકળ પકડાય તો નાક કાન કાપી લઇ વિદાય કરવાનો દ્રઢ નિશ્ચય. બંનેનું પોકળ બતાવવા મણીની કબુલત. લીલાધરનું ઘરમાં સંતાઈ રહેવું બ્રહ્મચારીનું આવવું. પ્રેમની માંગણી મણીએ કરેલી બનાવટ. લીલાધરનું આવવું. બ્રહ્મચારીની ફજેતી.

પ્રવેશ ૪ થો—નગરનું પાદર. બોડાણાનું ભક્તિ કરતાં આવવું ત્યાં સરદારને સર્પ દંશ. બોડાણાની આજ્ઞાથી શ્રી કૃષ્ણે

કરેલો સરદારનો બચાવ. ઓડાણાને સરદાર વચ્ચે તકરાર. સરદાર ઓડાણાને મારવા જતાં વૃક્ષમાંથી શ્રી કૃષ્ણનું પ્રગટ થવું.

પ્રવેશ ૫મો–ગંગાનું ઘર. ઓડાણાએ દ્વારિકામાં બનેલી બીના સંબંધી ગંગા સાથે વાતચીત. કૃષ્ણ પ્રભુએ ડાકોર આવવા આપેલું વચન.

પ્રવેશ ૬ઠો–ગામનો ચોરો. ઓડાણાએ પટેલ પાસે કરેલી વ્હેલની માંગણી. અંતે પટેલોની આપવા માટે કબુલાત. વ્હેલ લઇને જાય છે.

પ્રવેશ ૭મો–સુરજનું ઘર. નાક કાન કાપેલા બ્રહ્મચારીનું બ્રાહ્મણ વેશે સુરજને ત્યાં આવવું. શોધવા નીકળેલા લીલાધરનું આવવું. બ્રહ્મચારીનું સંતાઈ જવું. મણી બ્રહ્મચારીને શોધી કાઢે છે. લીલાધરનો સુરજને બદચાલ માટે ઠપકો. સુરજ પશ્ચાતાપ કરે છે. બ્રહ્મચારીને રજા આપવી. ત્રણે જણનું જાત્રાએ નીકળવું.

પ્રવેશ ૮મો–દ્વારિકાનું મંદિર. મિષ્ટાન જમેલા બ્રાહ્મણોની ખુશાલી. ઓડાણાનું આગમન દ્વારબંધ જોઇને દિલગીરી. ભક્તિના પ્રભાવથી દરવાજા ખુલી જાય છે. કૃષ્ણનું પ્રગટ થઇ ઓડાણા સાથે વ્હેલમાં બેસીને જવું.

—:o:—

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧લો–શિવાજીની કચેરી. કૃષ્ણ પરમાત્માના ગુમ થવા બદલ ગુગળીઓની ફરીઆદ. ગુગળીઓને આશ્વાસન આપતાં રાજાનું શોધ માટે નીકળવું.

પ્રવેશ ૨જો–રસ્તો. બ્રહ્મચારીનો અફસોસ. કપટી સરદારને પશ્ચાતાપ. બોડાણાનું ખુન કરવા સંબંધી બ્રહ્મચારીને સરદારની ઉશ્કેરણી. બોડાણાની ખોળ માટે શિવાજીના સરદારનું આવવું. તપાસ મેળવી ચાલ્યા જવું. બ્રહ્મચારીનું બોડાણાને ઠાર મારવા જવું. સરદારનું ગંગા પાસે જવું.

પ્રવેશ ૩જો–પાદર. કૃષ્ણ પરમાત્માનું વ્હેલ સહિત ગામને પાદરે આવી લાગવું. બોડાણાનું આશ્ચર્ય થવું. શ્રી કૃષ્ણ બોડાણાને લીમડાનું દાતણ આપે છે. ને મીઠું લાગવાથી શંકાશીલ થાય છે. તે જગાનું મહાત્મ્ય સાચવવાને માટે વ્હેલમાંથી ઉતરી તે જગાએ પરમાત્માનાં પગલાં કરવા સંબંધી વિનંતી. પરમાત્માએ ભક્તની ઇચ્છા પૂર્ણ કરી. ડાકોરમાં ગુપ્ત રહેવા માટે શ્રી કૃષ્ણની બોડાણા સાથે વાતચીત ગોમતીમાં સંતાવાનો

ઠરાવ. પ્રભુ દર્શન માટે ગોપનું સાહસ. પ્રભુના ચતુર્ભુજ દર્શન.

ટેબ્લો.

પ્રવેશ ૪થો—રસ્તો. બોડાણા ધ્યાનસ્થ સ્થિતિમાં બ્રહ્મચારીએ બોડાણાનું ખુન કરવા આવવું. બોડાણાને પોતાનો ઉપકાર માનતો જોઇ બ્રહ્મચારીએ નમી પડવું. બોડાણાને પોતાના ગુરૂ તરીકે માનવા. બાદ સરદારને પકડવા માટે બ્રહ્મચારીનું જવું. લીલાધર, સુરજ તથા મણીનું આવવું. એકાએક ભક્ત બોડાણાનો મેળાપ. સત્ય રસ્તો બતાવી બોડાણાનું જવું.

પ્રવેશ ૫મો—ગંગાનું ઘર. ગંગા પ્રભુ પ્રાર્થના કરે છે. બાદ સરદારનું અચાનક આવવું. ગંગાને પોતાની કરવા સરદારની માંગણી અને ગંગાનો તીરસ્કાર. બળાત્કાર કરવા જતાં બ્રહ્મચારીનું આવવું. બંનેની તકરાર. અંતે બ્રહ્મચારીના હાથે સરદારનું ખુન.

પ્રવેશ ૬ઠો—રણસંગ્રામ. ઉદયરાજ પોતાના માણસોને ઉશ્કેરવા બદલ વાતચીત. યુવરાજનું આવવું. બાળસૈન્ય તૈયાર કરવા બદલ પિતાની આજ્ઞા.

ટ્રાન્સફર—ગોમતીનો દેખાવ. શિવાજીનું આવવું. વાદવિવાદ અને યુદ્ધ. બોડાણાનું અચાનક આવવું. ગુરૂજીએ બોડાણાને બાણ

મારવું. બોડાણાનું મૃત્યું. શ્રી કૃષ્ણનું ગોમતીમાંથી નીકળવું. શિવાજીએ પોતાની ભૂલની ક્ષમા માંગવી. ગંગાએ પૂજન માટે આવવું. સ્વામીનું મૃત્યું જોઈ મૂર્છા. ગંગાને શ્રીકૃષ્ણએ આપેલું આશ્વાસન. કૃષ્ણ પ્રભુને દ્વારકા લઈ જવા ગુગળીઓની આજીજી. તે માટે શ્રી કૃષ્ણે કરેલો અસ્વીકાર. દ્વારિકાનો મહીમા રહેવા માટે અને ગુગળીઓના પોષણ માટે શ્રી કૃષ્ણે સાવિત્રી વાવમાંથી પોતાની મૂર્તિ નીકળશે અને જાત્રાનો મહીમા રહેશે તે માટે સમજુતી. બાર માસ પોષણ કરવાને ગુગળીઓને પોતાના ભારોભાર સુવર્ણ આપવાની કબુલાત. કૃષ્ણ પરમાત્માનું તોળાવા માટે ત્રાજવામાં બેસવું ગંગા બાઈએ પોતાની વાળીપર પોતાનું પુણ્ય મૂકી તોળાવું. વાળીનું વજન વધવું. ગુગળીઓની નિરાશા. **ધન ધન ગંગાબાઈની વાળી. સવા વાલ થયા વનમાળી.** બોડાણાનું પુનઃ સજીવન થવું. ટ્રાન્સફર. રણછોડજીની મૂર્તિની સ્થાપના, ઈંદ્ર, શંકર, બ્રહ્મા વગેરે દેવોનું આગમન. આશીર્વાદ.

બોડાણાના ખેલમાં આવતાં પાત્રોનાં નામ.

કૃષ્ણ માહારાજ...	શ્રી દ્વારીકાનાથ.
ભક્તરાજ બોડાણો... ...	શ્રી ખાખરીઆનો એક ગરાસીઓ.
ઉદયરાજ...	દંકપુરનો રાજા.
સરદાર...	ઉદયસીંહનો.
દિર્ઘદશી...	ઉદયરાજનો દીવાન
ઉત્તમસિંહ...	ઉદયરાજનો પુત્ર.
લીલાધર...	એક વાણીઓ.
બ્રહ્મચારી...	દંકરૂપીનો શીષ્ય.
શીવાજી...	દ્વારીકાનો રાજા

સ્ત્રી પાત્રોનાં નામ.

ગંગા...	બોડાણાની સ્ત્રી.
રાધાજી...	શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનની વીભુતી.
સુરજ, મણી	લીલાધરની સ્ત્રીઓ.

એ સિવાય ગુજરીઓ, દરબારીઓ કંચનીઓ, ગોવાળીઆ. ચંડલીઆ, મારાઓ, નારદ, શંકર, પાર્વતી વિગેરે. વિગેરે.

॥ ॐ શ્રી ॥

શ્રી રણછોડરાયના પરમભક્ત.

બોડાણા નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

સ્તુતિ— ૧

હારા નાથ વિઘન હર;
હર તું પદ પ્રણામ શીશ સ્વીકાર,
આધ નિરંજન, ભવ ભય ભંજન. હારા.
દરીની મધ્ય ડુબતી નાવ.
જ્ઞાની સુકાની સાથ નિગમ પંથ,
નગમ નાથ પાર તું તાર. હારા.

બાળાઓ— ૨

ભલી ભક્તિની માળ, મણી માણેકને બાળ,
સજો સકળ સજન, અમુલ ભુષણ એ. ભલી.
ધારી માળા પ્રલ્હાદજીએ, કરી સ્હાય નરસિંહજીએ,
પ્રીત ધરી ધરીએ, ભલી.

ધન્ય છે ધ્રુવરાજ, શુકમાં અચળ છે આજ,
ભક્તિ મોતીને હંસ ચરજો.
જનની જણે તો જણ દાતા કે શુરજન,
નહિ તો રહે વાંઝણી, નુર ના ગુમાવ જન.
ધન્ય છે ગંગા માતા,
ત્રાળીમાં શ્રી શામ તોળાતા,
ભક્તિ ભુષણ સજજો. ભલી.

ઓડાણો— ૩

છબી ત્હારી વા'લારે અંતર પટમાં,
ભાવી ઘટમાં વિશ્વ વિહારી મનમાં,
રહો વિરાજી તનમાં. છબી.
ધરી છે માણી મય માળા, સોહે છે સુંદર વનમાળા,
લગની કનૈયાથી લાગી જગમાં,
રહ્યા વ્યાપી ઘટ ઘટમાં. છબી.
જડયાં છે એ રત્ન મનોહર,
વેસર બાજુ સુંદર કર. લગની...છબી.

સુરજ— ૪

જેવી ખીલી મધુર ફુલવાડી, યુવા મસ્ત ગોરડી,
અંગ ઉમંગ રંગ રસધારી, વસંતની વેલડી,
આવે ઋતુરાજ,

આવે રસરાજ,
કસે કસ કંચુકીની, સ્તન રસ ઝારી,
ભ્રમર મધુકર મધુરવ, અનંગ ઉપાસી,
પિયુષ ભર આંખડી. જેવી.

સુરજ–બ્રહ્મ– ૫

રસ ભૂરો રસીલા રંગ માણો મોઝીલા,
મારી જોબન કળી આ રસમાતી,
(સ્વ) મારા મનની વેરણ કળી થાતી,
પવન ઢાળું, હું પાલવે આ,
બ્રહ્મચારીને એનારે આના,
વાહ બ્રહ્મચારી, બગ ધ્યાન ધારી,
વાહ લટકાળી, વાહ ચટકાળી,
કંઇ કામણ કીધું ભારી,
બાજો બોજો બ્રહ્મચારી. રસ.

મણી–લીલા–સુરજ–બ્રહ્મ– ૬

ચાલો મારા લીલા સુજાણ, વારી હું જનકે પ્રાણ,
હું તારો વેચાણ. ચાલો.
સતિ કેક જેવી નાર, મળી મારો બેડો પાર,
મળજો સૌને આવી નાર.
બની હું તો ભકતાણી. ભજવાને સારંગ પ્રાણી,

મતી ગતી મેં તો જાણી, છાનામાનાં રહો શાણી
એક મોટો ગદ્ધાને, એક નાની સરખી ઘોડી,
હું તારો પ્યારો ને તું મારી પ્યારી,
જાને અનાડી શું માંડી લવારી.

કંચનીઓ– ૭

ધધ પપ ગમપ ગમરે સાસા;
રેરે ગમ પપ ગન રેરે સાસા;
પપ સાસા રેરે સાગમ રેરે સા;
ગમપ ગમરે સાસા સાનીધપ;
મપની ધધપ મપ ગમરેસા...

ઓડાણો– ૮

તારી ધીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મરજીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા,
ઘોડા છુટયા થાનસે પીછે પડી પોકાર,
દસ દરવાજા બંધ હુવા તોભી, નીકળ ગયા અસવાર—તારી.
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નિર્મળ નીર,
આપ્યા વિના શું પામીએરે, તે કહી ગયા દાસ કબીર—તારી.

સખીઓ— ૯

ઝુલે ઝુલોરે રાધેમણી, માણેક જડીયલ હીંડોળે,
વૃષભાનુ તનયા તમ ઝુલે કોટી શશી રહ્યા ઉગીરે ઝુલે.

કર કંકણુ ફુલર વકરી, ક્ષેમતાને શોધજો,
નયન ભ્રકુટી વક્રથી, સ્નેહ અમૃત રેલવજો,
કર પલ્લવ કમળ પસારી પ્રેમને પ્રકાશજો,
નખ ક્ષત થકી ભુને ખણી, મહા ભાવને રીઝાવજો,
કોટી કંદર્પ રૂપ વાજી રાધે અનુપ,
કૃષ્ણુ તેજ આપ રૂપ. રમણી.

સખીઓ-રાધા- ૧૦

હાંરે. શાણી ચાલો સુરંગી સહેલી પ્રેમ રસ રેલી,
શામ રંગીની વાત જોઈ બેઠી આ બેની નવેલી પ્રેમ ઘેલી.
સખીઓ હું હારી, હું હારી, હું હારી, મને ન સતાવો બસ જાઓ,
નેહે શ્રી નાથજીને નયને નચાવો, અજાણ્યાં બની શું બનાવો,
બોલીને બોલી શું બાળો બળેલીને બહુ નહીં શરમાઓ.
ગઈ સૌ જાણી સખીયો, મનની વાત,
પુલકે ધાટ મળશે નાથ ભેદ ન બાંધતી ભોળી ગોરી હાંરે.

રાધા-કૃષ્ણુ- ૧૧

કાના ઘેલા મને સતાવો નહિ સલુણા,
ગોરી ગુણુ ધામ, તજો હઠ નામ,
વારે વાજી રસીલા રીસાળા છોગાળા
સુંદીર શામ-- કાના.
ગીરીવર ધાર, વારૂ પ્રિતિ પ્રાણુ.

શામ ઘનશામ, હૃદય આરામ,
જાણી જુઠી પ્રભુ પ્રીત, ચોરી ખાતા નવનીત,
બળી એવી તમ પ્રીત,
મારૂં ના લગાડો પ્રાણના આધાર,
હરિ સાથે લ્યો દાસીને નામી વીનવતી.
વાહ વાહ વાહ-- ગોરી

કૃષ્ણ ઉર્ફે દાયાણી— ૧૨

ચમકત તન લટક ચટક મટકથી ચાલ ચાલી,
રમક ઝમક પ્યારી,
સદન કમળ મગન યાર ફરતી ધરતી સાજે શ્રૃંગાર,
મદન અગન જોબન ઝલક ઉમંગ રંગત જામી,
જોઇ આ આકૃતિ રતિનો પતિ ભાન ભુલે,
જોતાંની સાથ શીવ બ્રહ્માનું મનડું ડુલે,
તો તે પામરનું શું ગજું કે પરખશે મુજને,
ફસાતું ફંદમાં મુરખ મનથી શું ફુલે. મદન.

દાયાણી-સરદાર— ૧૩

વાહરે શાણા સરદાર છો,
રંગે રમો રસ રાજજો.
ભોળીને કાલી ના જાણજો,
કામકાજ આજ આપ નક્કી સમજજો

પ્રાણહાર હાથ તું પ્યારી સમજજે,
ચિન્તા ઉર લેશ ના લાવજે,
વિશ્વાસે નાવ પાર તારજો. વાહરે.

મણી— ૧૪

ચરણ અમીની હું તો પ્યાસીરે—દાસી.
હું તારી ભક્તિની પ્યાસી—
વા બાળવીરા ગીરધર લાલા,
હૃદય કમળ નીત રહેજે પ્રકાસીરે—દાસી.
દેવ દયાળા, રસિક રૂપાળા,
તન મન ધન તમ ચરણ ઉપાસીરે—દાસી.

બ્રહ્મ—મણી— ૧૫

રસ બસ યૌવનની ખીલી ફુલવાડી,
મહીં કુસુમ ઝુલે ઝુલાવે,
તારી મીઠી મીઠી માયા મહી લપટાવ,
દેની મોઘા મોલું પ્રેમદાન કરી ભાવ. મહીં.
માયા જેવું રૂપ તારૂં, બ્રહ્મ સમીપે આવ,
થાશે પાવન પ્રેમ પસારી આલિંગન દે આવ. મહીં.
વાહ ભોળા બ્રહ્મચારી ભાઈ,
સારી તમે શોધી આ સગાઈ,
જોગટા સંસારીના વેવાઈ,
ઠીક કરવા માંડી આ ઠગાઈ, ચાલ હટ.

છેક આમ વચન બાણુ, ઘટે ન પ્રિય પ્રાણુ,
શુધ બુધ ત્યાગી તારી માયા મને લાગી,
જુઠી દુનિયા દેને ત્યાગી, થઇને વેરાગી,
દૂર જા લઇંગા, કામી પ્રપંચી તું અંધા,
ચૂપરે ગદ્ધાના ગદ્ધા ધિક્ક જા જા. વાહ

સુરજ— ૧૬

લલિત આ ચંદ્રવદન લટકાળી ચાલપર મોહી રહ્યા બ્રહ્મચારી,
છબીલી નવ જોબન નારી, કામીની કામણ કરનારી— લલિત.
ગુલાબી ગાલ, ચંદ્રસમ ભાલ,
અધરથી અમૃતરસ છલકાય, જોબનની ફુલવાડી ઉભરાય—લલિત.

લીલા-મણી-સુરજ-બ્રહ્મ— ૧૭

દૂરથા કઢંગી કુછંદી અવિચારી નાર,
શરમ શરમ મને હજાર ભાન હું ભૂલી,
ભૂલી ગમાર, પીયુ પ્યાર (૨)—દૂર થા.
વાહ બાજી રચાઇ આ મન માનતી,
નષ્ટ તું ટળ જા, નિર્લજ્જ તું મરજા—દૂરથા.

ગંગાબાઇ— ૧૮

સ્વામી સંભાળોરે, હે કૃષ્ણ કૃપાળા,
શરણુ લેજો અનાથોના નાથ પતિ મારા,

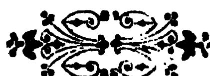
કારણુ કરણુ વિઘ્ન વીદારણુ છો રાધે પ્યારા. સ્વામી.
ભડભડ ગીરી ગીરી દવ પ્રજળતો, હરણાં પામે ત્રાસ,
શર સાંધે છે પારધી, જીવનની નહિ આશ,
આવો વારે બળવીર, દ્રુપદ સુતાનાં પૂર્યાં ચીર. સ્વામી.

ઓડાણો— ૧૯

શીદ બળી જાતોરે પતંગ જીવ દીવે પડી,
તજી મોહ માયાને ભજ શામ— શીદ.
સગાંને સંબંધીરે, સાથ નહિ કરશો કદી,
કાળ જવ ભરે કોપી કામ પાપીયા પોકારેરે
પુન્ય કંઇ ના કર્યુંરે,
પછી પસ્તાશો પામર પ્રાણ પોક પાડી રુવેરે,
હવે પ્રભુને ભજુરે— શીદ.

ઓડાણો— ૨૦

આવો ગરૂડ ચઢીને નંદલાલારે, પારધી પુંઠે પડ્યો છે જી હોજી.
રે–રે–હીરણાકસ્યપને હીરણક્ષ, અસુર હતા ચંડાળ,
હણીયા ભક્ત પ્રલ્હાદને કાજેરે— પારધી.
રે–રે–કુંભકરણ રાવણ વળી, રોળ્યા રણ મોઝાર,
આપ્યું રાજ્ય વિભીષણ તાજરે— પારધી.
રે–રે–કાચબને વળી કાચબો નીકળ્યાં જળની બહાર,
દવ લાગ્યોને રેલી જળ ધારરે— પારધી.

અંક ૨ જો

ગોવાળો— ૨૧

હોજી ગોવાળબા, રમીયે જમીયે રૂપલા ધામમાં,
ભજનના ખુબ ભોજન ભરીયે, ખુબ પીએ નંદનો લાલો રીઝવીયે,
જોઇ હાં ભકતોની બલીહારી, મોહી રહ્યા મોટા મુનીવર બાઇરે,
ઓડાણોને ગંગામાના સુત આપ્યો, રાજા ઉદય મહારાજને—
હોજી ગોવાળબા.

ઓડાણો— ૨૨

અખિલ જગે અવિનાશી, લીલા વિલસે માલતી,
કણ કણમાં વિભૂતિ વરસતી સરસી કાલતી,
દ્વારામતીના ગિરધરની પૂર્ણ પ્રીતી નટવરની,
મુગાનેય વાચા આપી શીખવે પાંડા નિગમોના,
લંગડાઓ આદિ ઓળંગે ગાતા ગાનો વિભુ વરના,
ભક્તિ ભકતોને પાળતી. અખિલ.

ઓડાણો— ૨૩

મહીમા વિભુની ભક્તિનો લેની તું પીછાની,
ભવરણ માહે શાંન્તિદા સુખ વિશ્રામી— મહી.

પ્રહ્લાદની વારે અવિનાશી, વિચર્યા વિનતી માની,
ભીડભંજનને ના હરિજનોની ભીડ અજાણી. મહી.
ગજેન્દ્રને લીધો ઉદ્ધારી, પલમાં પ્રેમ પ્રમાણી.
દુઃખીઆના બેલી, ભક્તિની બાજી એવાણી. મહી.

બોડાણો-કૃષ્ણ— ૨૪

રે દરશ દો પ્રેમ પ્રસારી મુરારી,
આધાર તારો મને ભારીરે. રે દરશ દો.
સંસાર અસારીયામાં આશરો તમારો,
શરમ ભરમ રાખ મારીરે. રે દરશ દો.

સાખી.

ભક્તાધીન હું ભક્તની, સત્વર ચડનો વાર,
ભવ બંધન છેદી બધાં, રાખું શરણ મોઝાર.

કૃષ્ણ-બોડાણો— ૨૫

ભક્ત તજો ઉચાટ, તજો ગભરાટ, વિચારો વાત.
થાશે ધાર્યું સાક્ષાત, થઈ નિરાંત મન કરો શાન્ત,
લાવું વ્હેલ તમ માટ, આ વસમી વાટ, જગતના તાત.
જોઉં નહિ દિનરાત, મારી સંગાત, પ્રભુ સાક્ષાત,
પ્રણામ પ્રણામ છે રામ રામ.

મણી— ૨૬

ચિદ્દઘન આતમ છે હૃદયમાં અખંડ આનંદ સાથ,
શું શોધે જંગલ દધિ તટમાં હંસા ભૂલતો વાટ.

અત્ર તત્ર સર્વત્રજ સરખો,
જ્ઞાન જ્યોતિથી જ્યોતિ નીરખો.
તન મન ધન સૌ અર્પણ કરતા,
પ્રગટ થાય સાક્ષાત ચિદ્દઘન.

લીલા-બ્રહ્મ-મણી- ૨૭

જા ગદ્ધા ઘરની બાર બ્હાર,
કર માફ બાપ હું પાપ ભાર— જા ગદ્ધા.
કૂટ છે કપટ કારી, પાંખડી વેષધારી,
સુરજની શીખે હું ભૂલ્યો છું બ્રહ્મચારી,
મર મોટા ગોધા, તેં ધુળ જાતે ઘાલી,
ભૂલ્યો ભાઈ બ્હેન,
રે જા જા જા,
પાયે પડું સુકા લીલા બાપ,
લે લાત સાત આઠ— જા ગદ્ધા.

ઓડાણો— ૨૮

હરિ આના પ્રાણને જાતો બચાવો,
કૃપાનાથ કરૂણા લાવો. હરિ.
તું ન ઉગારે તેને કોણ વારે, એ દુનિયાનો દાવો,
કંક જનોને જીવ દાન આપી, કીધાં સજીવન પાછાં,
ઢાળી અમીની દ્રષ્ટિ દુઃખી વારે વહેલા આવો. હરિ.

ગંગા-ઓઢાણો— ૨૯

કરશે ગિરધારી સાથરે,
ભલે જાઉં ભાગવા,
પ્રભુ કમલ વદન ઘનશ્યામ, તણું કામ ધરી હામ, ગજાવું હું કરશે.
જન મન લોભીના સાચવજો,
લઇને પતિ વહેલા વળજો,
વિચરૂં લેવાને વ્હેલ, તમે સેવા કરજો,
ઘરની ચિન્તા દો મેલી,
આ ચાલી વે'લી વે'લી. કરશે.

સુરજ— ૩૦

જોબન ઝુલેરે, (૨) પ્રેમ ઝુલે, અણુ મુલે,
કોઇ રસિયાનાં નેન જોઇ ખુલે,
મીઠી મનહારી મુખ કાન્તિ કે જોઈ લાલ,
મલકેરે, (૨) કામી મનમાંને મનમાં,
ચાલ મારી લટકાળી, ભાળી ભુલે. જોબન.

લીલા-મણી-સુરજ— ૩૧

પડે ના પાપીના પોબાર,
જગત જનનો અંતે ફીટકાર,
વિષય મતિ નવ રતિ ફળ દાતાર. પડે.
હું ભુલી પ્રીતમ પ્યારા, સ્ત્રી ધર્મ મર્મના ખ્યાલ,
ઠોકરથી સુધરે દુનિયા, મારી તુજને હાલ, હાલ, હાલ. પડે.

ઓડાણો—   ૩૨

વિભુવર નિંદલડી દો વિસારી,
મહા પ્રયત્ને વે'લ મળી આ, આશ હવે હરિ તારી—વિભુ.

સાખી.

આશા આપી ભક્તને, સોંપી દુસ્કર કાજ,
લીધી પરીક્ષા દાસની, રાખ હવે મુજ લાજ—— વિભુ.

સાખી.

ધ્રુવની હાંક સુણી ઉઠ્યા, લક્ષ્મિની તજી સોડ,
પામર પંખી રળવજો, પુરો મનના કોડ—— વિભુ.

સાખી.

જાગો જાગો આજ શું, અમિત થયા મહારાજ,
અમના દીન હવે આવશે, તો કયમ શરજે કાજ—— વિભુ.

અંક ૩ જો

નાચનારીઓ— ૩૩

રંગમે કયસે હોરી ખેલુંગી, સાંવરીયે સંગ,
ધોબી ધોવે મયલે સયલે, ધોબનીયાકે સંગ,
કીસ પાપીકી નજર લગી, મેરી ચોલી હો ગઇ તંગ. રંગ.
મેરા શૌહર સુસ્સ મીલા હય, રોજ પીવે હય ભંગ,
હાય જવાની હો ગઇ ગારત, પાની હો ગયા અંગ. રંગ.

બ્રહ્મચારી— ૩૪

આજ ધુળધાણી થઇ, નિષ્ફળ નીવડી આશા,
અરેરે ઉદાસી આશા હાય, હાય, હાય, હાય,
મનુષ્ય તરંગ રચે, અટવાય અધવચે હાય, હાય, હાય.
મનડું બાળે તન પ્રજાળે, વિપદ અકાળે હાય, હાય, હાય.

ગોવાળ— ૩૫

ઝેણી ઝેણી મોરલીયો વાગે છે,
એનો નાદ ગગનમાં ગાજે છે— ઝેણી ઝેણી.
વા'લા વરણાગી ઉભા, જમનાની તીર,
સુણીને નાદ ગાયો ભાગે છે— ઝેણી ઝેણી.

ઓડાબો— ૩૬

તારી સાંવરી સુરત મનહરણી,
ગણતાં તપ ગુણના ગણાય,
જીભે ન વરણાય;
સેવક સુખકરણી— તારી.
આશ પૂર્ણ થઈ તુજ ઉપકારે,
આ સંસારે ભગતી તારે
ભક્ત દેવ મન મોદ પમાડે
ગુણીજન ગુણ ગાય— તારી.

ઓડાબો— ૩૭

સ્વર્ગ જેવું ધામ આતો, ડંકપુર આનંદકારી,
પુણ્યની દીપમાળ બાળી, પાપના સ્પર્શે વિકારી,
મીઠું પુનીત પાવનકારી, પાણી ભરીશું ગોમતી,
પાપી માનવ સ્નાન કરીને, પાપ તજે ભવ ભારકારી,
જય સદા રણછોડજીની જ્યાં સદા ઉચરાય છે.
કાળ ઝડપ ના વાગે ભાઈ, મહીમા એવો છે ભારી—સ્વર્ગ

કૃષ્ણ— ૩૮

સાખી.

વસ્ત્ર તજે જન જીર્ણ જે સજવા નવીન ચાંય,
જીવ શરીર જુનું તજી નવીન શરીરમાં જાય. કાયા.

કાયા વાદળની છાંયારે, જીવડા શોક શીદને કરીએ,
સમજે માનવ કાયા મારી, કાયા કુંભપર મમતા તારી,
મૃગજળ ભરીઉં માંહે ભારી, પ્યાસ ન છીપવા વારી,
ધીરજ ધરી શોકને પરહરીએ.

સર્વે— ૐ

વિજય, વિજય, હરિજનોનાં, ભક્તજનોનાં મંગળકારી,
દુઃખહારી ભારી, કુંજ વિહારી,
દાસ ઓદ્ધારી, દનુજ મારી, લીધાં ઉગારી,
સુખદ બિરદ દિવ્ય દાતાર. (૨) વિજય—

શ્રી રણછોડરાયનો પરમ ભકત.

બોડાણો

નાટકનાં ગાયનો સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

નીચે દર્શાવેલાં નાટકના ગાયનોના ઓપેરાઓ રોકડી કી અમારી શ્રી 'સરસ્વતિ નાટક સમાજ' નો જ્યાં જ્યાં મુકામ હશે ઓફીસમાંથી મળશે.

૧ અદલ ઇન્સાફ	...	...	...	...	૦—૨—૦
૨ લક્ષ્મી વિજય	...	...	...	...	૦—૨—૦
૩ કીશોરસીંહ...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૪ જુલ્મી જેસંગ	...	...	...	...	૦—૨—૦
૫ કુસુમાવતી ...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૬ નુગરો સાપ...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૭ સૌભાગ્યવતી	...	...	...	...	૦—૨—૦
૮ બખ્તારાજ બેડાણો	...	...	...	...	૦—૨—૦
૯ સરસ્વતીચંદ્ર	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૦ તુળસીદાસ...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૧ અભિમન્યુનો ચક્રાવો	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૨ લલિત મુગ્ધા	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૩ પારસમણી...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૪ જુલ્મી જાલીમ	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૫ નવલ ગંગા...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૬ મયુરધ્વજ ...	...	...	...	...	૦—૨—૦
૧૭ આપા હરેણુ	...	...	...	...	૦—૨—૦

માલેક,

શ્રી સરસ્વતી નાટક સમાજ.